

อาจารย์อนุช อภาภิรม
Mr. Anuch Arpapirom

ปฏิรูปการศึกษา...

ต้องค่อยเป็นค่อยไป

Education Reform...**must be gradual**

นับจากประเทศไทยออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นทางการ แต่เมื่อวาระครบรอบ 6 ปีแห่งการปฏิรูปการศึกษา กลับมีเสียงสะท้อนว่าการศึกษาไทยยังไม่ถึงไหน จนถึงวันนี้ก้าวล่วงเข้าสู่ปีที่ 7 แล้ว แต่ประเด็นเรื่องการปฏิรูปฯ ก็ยังคงค้างคาอยู่ในใจของคนที่เกี่ยวข้องใกล้เคียงกับแวดวงการศึกษาว่า การปฏิรูปการศึกษายังคงดำเนินไปหรือหยุดชะงักไปแล้ว และที่ผ่านมาเรามาถูกทางหรือไม่ อย่างไร

Thailand issued the National Education Act B.E. 2542, a start of official education reform. However, on the 6th anniversary of education reform, there is a reflection that Thailand's education has not gone anywhere. Today, in the 7th year, the issue of education reform is still on the mind of those involved with and close to education circle whether education reform still goes on or halts and we've been on the right track.

“คุยกับนักคิด” ฉบับนี้ได้รับเกียรติจากอาจารย์อนุช อภาภิรม นักคิด นักเขียน นักวิจัย และหัวหน้าโครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย มามองภาพรวมของการปฏิรูปการศึกษา ในแง่มุมของนักสังคมศาสตร์ ซึ่งทำให้เราเห็นภาพและแง่มุมดี ๆ ของการปฏิรูปฯ ที่หลายคนอาจมองว่ายังไม่ถึงไหนและห่างไกลความสำเร็จ

“Know the Thinker” of this issue is honored by Mr. Anuch Arpapirom, a thinker, writer, researcher and the leader of Thailand's Direction Information Project, to look at the overall picture of education reform in the view of social scientist. This will make us see good pictures and aspects of education reform many may think it goes nowhere and distant from success.

ในทัศนะของอาจารย์ การปฏิรูปการศึกษามีขอบข่ายทั้งในด้านปรัชญา เป้าหมาย และวิธีการดำเนินงานอย่างไร

-----> ต้นสายปลายเหตุของการปฏิรูปการศึกษามักเกิดจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลง โดยทั่วไปก็เพื่อก้าวให้ทันโลก ให้ทันการเปลี่ยนแปลง หรือก้าวไปพร้อมกับความเรียกร้องต้องการ โดยปัจจัยด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ มีส่วนผลักดันให้เกิดการปฏิรูป แต่การจะปฏิรูปให้เกิดผลก็ต้องมาจาก หนึ่ง ความเห็นพ้องต้องกัน สอง ศูนย์กลางต้องมีอำนาจ สาม ศูนย์กลางมีความชัดเจน และสี่ ศูนย์กลางมีการจัดการที่ดี

ดังนั้นการที่จะทำให้ตัวครูรู้สึกอยากเปลี่ยนแปลง เราก็ต้องกลับไปดูที่ศูนย์กลาง ซึ่งก็คือการเมือง แต่การเมืองไทยอ่อนแอ ซึ่งก็ยิ่งทำให้การปฏิรูปอ่อนกำลัง ทำอะไรไม่ค่อยได้ ปฏิรูปการศึกษาก็ไม่ค่อยได้

มีผู้กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาโดยใช้กฎหมาย เป็นเครื่องมือ นั้น จะก่อเกิดการเปลี่ยนแปลง อาจารย์เห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

-----> กฎหมายเป็นเครื่องมือที่สำคัญมาก แต่ผมว่ามีจุดหนึ่งที่น่าจะเป็นจุดอ่อนคือ เรามักคิดว่าการมีกฎหมายจะทำให้ทำอะไรได้ง่าย โดยลืมคิดไปว่าการปฏิรูปฯ ต้องใช้เวลา จะมากกำหนดว่า 5 ปี 10 ปี มันยากที่จะทำให้สำเร็จ ประกอบกับเมืองไทยไม่ได้เป็นลัทธิกฎหมายนิยม คือคนของเราไม่ค่อยเคารพกฎหมาย ต่อให้ย้อนกลับไปแก้กฎหมาย มันก็ยาก ถ้ามีความจำเป็นมาก ๆ มันจะเกิดแรงผลักดันไปเอง แต่จะยั่งยืนหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับระบบสังคม เพราะการศึกษาตั้งอยู่บนระบบสังคม ขณะเดียวกันก็หล่อเลี้ยงสังคมด้วย เหมือนร่างกายกับจิตใจ เมื่อร่างกายอ่อนแอจะให้จิตใจแข็งแรงคงไม่ได้ มันต้องเชื่อมโยงกัน เมื่อร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง ร่างกายก็กลับมามีพลังกำลังได้ ควรเป็นบทเรียนว่าเราต้องค่อย ๆ ทำไป อย่างที่พูดกันว่าการศึกษาตลอดชีวิตก็คือต้องเรียนต้องปฏิรูป และต้องทำกันไปเรื่อย ๆ

อาจารย์คิดว่าหลังจากมี พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาแล้ว 7 ปี ในวงการการศึกษาของไทยมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างไรบ้าง และเรื่องใดที่ควรจะต้องเปลี่ยนแปลง แต่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง

-----> การปฏิรูปการศึกษาถือว่ายากที่จะทำได้ จะว่าไม่มีอะไรเลยก็ไม่ใช่ ตอนนี่ยังมีการเปลี่ยนแปลง มีความพยายามในการผลักดัน ยิ่งดีที่ว่าสมัยก่อนมาก เพราะตอนนั้นกฎหมายยังออกไม่ได้เลย ต้องถือว่าเราทำไปได้ในระดับหนึ่ง แล้วอีกอย่างคือ การปฏิรูปของเราเป็นการยกระดับด้านคุณภาพ ซึ่งจะยากกว่าการยกระดับด้านปริมาณ สิ่งที่ต้องประสบความสำเร็จ เช่น ความตั้งใจที่จะให้ การศึกษามารวมกันก็เป็นไปได้แล้ว ความตั้งใจที่จะไม่ให้องค์กรภายในทะเลาะเบาะแว้ง โดยนำมาปรับเป็นแห่งต่าง ๆ ก็ทำได้แล้ว การจัดการเรียนการสอนส่วนของผู้สอน ผมไม่ได้เข้าไปใกล้ขีด แต่ผมว่าอย่างน้อยที่สุดครูจะพบบรรยากาศที่เสรีมากขึ้น เมื่อก่อนจะให้สอนให้ทำเหมือนกันทั่วประเทศ ตอนนี่ยุคนี้หลักสูตรก็ค่อนข้างเปิดกว้าง เกิดบรรยากาศที่ดีที่โรงเรียนมีสิทธิในการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น แม้กระทั่งการให้ทุนการศึกษาประเภทหนึ่งทุนหนึ่งอำเภอ อย่างน้อยก็ช่วยเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขึ้น ทำให้เข้าถึงการศึกษาของทุกภาคส่วนขยายวงมากขึ้น แต่ที่ยังเหมือนเดิมคือบรรดาผู้ปกครองที่มั่งร่ำรวย ในกรุงเทพฯ ก็ยังวิ่งเต้นส่งลูกเข้าโรงเรียนดัง ๆ คือเรื่องนี้ น่าจะเปลี่ยน แต่คนก็ยังเหมือนเดิม

ปัจจัยอะไรที่ส่งผลทำให้การปฏิรูปการศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเป็นไปตามหลักปรัชญา และทำอย่างไร การปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางนี้จึงจะประสบผลสำเร็จ

-----> มันก็มีความคลี่คลายไปแต่อาจจะช้า ถ้าใครใจร้อนก็บอกว่าล้มเหลว แต่สำหรับคนทำงานอาจบอกว่า ได้ทำไปเยอะแล้ว ทีนี้จุดที่จะวัดว่าเราแยกขนาดไหน ก็น่าจะมีเครื่องมือมาใช้ แต่การจะวัดได้มันก็ต้องมีเป้าหมาย อย่างประเทศญี่ปุ่นหรืออเมริกาก็ยังมีการปฏิรูปการศึกษาอยู่ เป้าหมายของเขาชัดเจนว่าการศึกษาต้องนำคนของเขาเข้าสู่สังคมของการเรียนรู้ เขามองว่าระบบการศึกษาช่วยได้ แต่ของเราไม่ชัดเจนมาตั้งแต่ต้น คือชัดเจนในเรื่องกว้าง ๆ เช่นบอกว่าให้เด็กเป็นศูนย์กลาง แต่ให้เด็กเป็นศูนย์กลางแล้วต้องทำอะไรต่อ ผมรู้สึกว่ามันควรชัดเจนกว่านี้ และเราเองก็ยังทะเลาะกันอยู่ บางคนบอกให้ไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ บางคนบอกให้ต้านกระแส

แต่ความจริงของสังคมจะเป็นอย่างนี้ คือเมื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจะเกิดความตื่นตระหนก และมีความเห็นต่าง เมื่อกระแสมันแรงขึ้น สุดท้ายมันก็จะเคลื่อนเชื่อมโยงเข้าหากัน ขณะนั้นมันไม่ชัดเจน พอไม่ชัดเจนแล้วการปฏิรูปก็ยาก การปฏิรูปการศึกษาเกี่ยวข้องกับเชื่อมโยงกับการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และต้องไปพร้อมกับการปฏิรูประบบราชการด้วย คือต้องอิงกับระบบราชการ ถ้าไม่อิงทำคนเดียวก็ไม่มีกำลัง แต่ราชการกลับอยากไปอยู่อย่างเดิม ไม่อยากกระจายอำนาจ ขณะนี้อำนาจบริหารอ่อน หลายอย่างก็ชะงักงันหมด

อาจารย์คิดว่าขณะนี้เราได้อยู่ในช่วงการปฏิรูปการศึกษาหรือไม่ หรือว่าผ่านพ้นไปแล้ว และภารกิจที่ควรจะทำต่อไปในการพัฒนาการศึกษาคืออะไร

-----> กระแสการปฏิรูปยังคงมีการเคลื่อนไหวไปเรื่อย ๆ อาจมีสะดุดบ้าง แต่ก็ยังเคลื่อนไหวไป การปฏิรูปเป็นไปตลอดชีวิต สังคมโลกเปลี่ยนไปเร็ว ภารกิจต่อไปคือเราต้องมองโลกในเชิงกว้างและลึก ที่เรียกว่า World Perspective เพื่อจะสามารถเปรียบเทียบ และจะได้เห็นว่าเรามีจุดแข็งหรือจุดอ่อนตรงไหน อย่างไร อย่างมีวิสัยทัศน์ตัวเอง อย่างต่ำว่าตนเองและอย่าไปดูถูกคนอื่น ขณะนี้มันคนเสนอให้การศึกษาเป็นแบบ World Consciousness คือการศึกษาแบบจิตสำนึกโลกสอนให้เห็นความสำคัญของเรื่อง สิ่งแวดล้อมทรัพยากรร่วมของโลก ซึ่งตรงนี้เป็นจุดหนึ่งที่จะสะท้อนได้ว่าวงการการศึกษาของเราก็ไม่ได้หยุดนิ่ง ยังพร้อมที่จะรับและเรียนรู้รูปแบบการศึกษาใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา >>>

In your opinion, what are the framework of education reform in terms of philosophy, objective and implementation?

-----> The cause of education reform is usually from social change, generally in order to keep pace with the world and changes or walk hand in hand with demand. Political, social and economic factors also materialize the reform. However, effective reform must come from: first – agreement, second – powerful center, third – distinct center, and four – well-managed center.

Therefore, to make teachers feel like changing, we must look back at the center, that is politics. However, Thai politics is weak, thereby even weakening the reform. Not much can be done and education reform is hard to come by.

Some say that education reform by using law as a mechanism will create change. Do you agree with this and how?

-----> Law is a very important tool but I think there's one weak point. That is we usually think that things can be done easily with laws, and forget that reform takes time. It's hard to succeed if we specify it as 5 or 10 years. On the other hand, Thailand is not a lawist country. Thais don't respect laws. Even laws are changed, it's still hard. If it's really necessary, there'll be pushed but it will be sustainable or not depends on social system. This is because education is on social system, whilst also nurturing the society. It's like body and mind. When the body is weak, the mind can't be strong. They must be related. With strong body and mind, the body can be strong. This is a lesson that it must be gradual, like it's said that education is lifelong. We must study, reform and keep on doing.

Do you think that after 7 years of the National Education Act, is there any change in Thailand's education? What should be changed but it still hasn't occurred yet?

-----> Education reform is regarded successful as it has been done. It doesn't mean nothing. There're changes and attempts in pushing. It's much better than in the past because then the laws couldn't be issued even. We have done to a certain extent. On the other hand, our reform is elevating the quality, which is harder than quantity upgrade.

The success is for example, the intention to combine education is possible; the intention to prevent internal organizations to argue by adjusting them into various pieces. I'm not close to instruction management of teachers but at least I think teachers will find more liberal atmosphere. In the past, the instruction must be the same throughout the country. Now the curriculum is quite open. There's a good atmosphere in schools as they have more right to make

decisions. The scholarship provision i.e. one district, one scholarship at least has opened up educational opportunities. Opportunities to have access to education of all sectors are more open.

However, what remains the same is that parents I know in Bangkok still run around to send their children to famous schools. This should change but people are still the same.

What factors have made education reform unsuccessful and how to make it a success?

-----> There are some improvements but maybe quite slow. Those who are hotheaded would say it has failed but those who work may say a lot has been done. There should be a measurement equipment but we still need target. Japan or the USA still has education reform but their target is clear that education must take their people to the learning society. They think that educational system can help but ours isn't clear from the start. It's clear in a broad sense. For example, we say children are centers but what's next. I think it should be clearer and we're still arguing. Some say to follow the globalization while others want to go against it.

However, social cycle is like this. When faced with swift change, there'll be stress and different opinions. When the stream is stronger, finally they'll move and get connected. Now, it's still not clear and so it's hard to reform. Education reform must be linked with politics, society and economy. It must go together with bureaucracy reform. It must rely on bureaucratic system. To go it alone isn't strong enough but the bureaucratic system wants to be the same and doesn't want to decentralize. When the administrative power is weak, many things slow down.

Do you think that now we're in the education reform period or have passed it? What is the next mission we should do in developing education?

-----> Education reform is still moving. There may be some hiccups but it still moves. Reform is lifelong. The world society is changing very fast. Our next mission is that we must look at the world in both broad and deep perspectives or world perspective to compare and see where our strengths and weaknesses are. Don't just look at ourselves and blame one another. Don't look down on others. Now some propose education to be world consciousness. That is to teach the significance of environment, mutual resources of the world. This is another point that reflects that education isn't steady. It's ready to acknowledge and learn new forms of education all the time. >>>